

**Strategi för nationella minoriteter
och finskt förvaltningsområde i
Tierps kommun**

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: Strategi för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde i Tierps kommun
Gäller för: Tierps kommun
Gäller fr o m: 2022-06-15
Gäller t o m: 2025-12-25
Fastställd av: Kommunfullmäktige § 59/2022
Fastställd: 2022-06-08
Diarienummer: KS 2022:394

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Michael Sjöberg, tf. Chef enheten för kultur & konst, Kultur och fritid
Handläggare: Heidi Simosdotter Marlisto, finsk samordnare, Enheten för kultur & konst, Kultur och fritid

Dokumenthistorik

Tidigare beslut: -
Upphäver:

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	4
Tierps kommun – finskt förvaltningsområde.....	5
Statsbidrag.....	5
Bakgrund	6
Syfte och mål	6
Tierps kommuns strategi för nationella minoriteter	7
Övergripande målsättning.....	7
Inflytande och delaktighet.....	8
Information och myndighetsbemötande	8
Främjande och synliggörande	8
Förskola och viss annan pedagogisk verksamhet	9
Äldreomsorg	9
Mål- och riktlinjer	10
Kartläggning och statsbidrag	10
Uppföljning.....	10
Referenser.....	11

Inledning

Sveriges riksdag ratificerade år 2000 Europarådets två konventioner om skydd för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Det innebar ett erkännande av fem minoriteter och minoritetsspråk som en del av det svenska kulturarvet.¹ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen) trädde i kraft 1 januari 2010 och är en del av Sveriges minoritetspolitiska strategi. Den svenska minoritetslagstiftningen syftar till att skydda de fem nationella minoriteterna och ge dem möjlighet till information om sina rättigheter, till sina språk och kulturer och delaktighet och inflytande.²

Sveriges fem nationella minoriteter och minoritetsspråk är judar (jiddisch), romer (romani chib), samer (samiska), sverigefinnar (finska) och tornedalingar (meänkieli). Samerna har även status som urfolk i Sverige. De fem nationella minoriteterna har långvarig historisk koppling till Sverige och har egna distinkta kulturer och språk.

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Minoritetslagen består av två delar, allmänna bestämmelser som gäller för hela landet och förstärkt skydd för inom förvaltningsområden.

Lagens allmänna bestämmelser (grundskyddet) omfattar *samtliga* fem nationella minoriteter och minoritetsspråk i *hela* landet och innebär bland annat att:

- **3 §** Rätten till information - samtliga kommuner och regioner har skyldighet att informera om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar.
- **4 §** Rätt till språk och kultur - det allmänna har ett särskilt ansvar att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Barns utveckling av en kulturell identitet och användande av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- **5 §** Rätt till inflytande och delaktighet - förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.
- **5 b §** Kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

I förvaltningsområden för finska, samiska och/eller meänkieli gäller utökade rättigheter.

¹ "CETS 157 - Framework Convention for the Protection of National Minorities (Europarådets Ramkonvention)", Treaty Office, åtkomstdatum 26 maj 2021, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list>.

² Riksdagsförvaltningen., "Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk Svensk författningssamling 2009:2009:724 t.o.m. SFS 2019:938 - Riksdagen", åtkomstdatum 26 maj 2021, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724.

Tierps kommun – finskt förvaltningsområde

I Tierps kommun bor ca 21 137 invånare varav 1881 invånare (8,8 procent) har finsk bakgrund (första, andra respektive tredje generationen).³

Tierps kommun ingår sedan 2010 i det finska förvaltningsområdet vilket innebär att kommunen tagit på sig ett särskilt ansvar för att skydda och främja den finska kulturen och finska språket.

Att ingå i det finska förvaltningsområdet betyder att kommunens sverigefinnar har utökade lagstadgade rättigheter i kommunen, bland annat stärkt skydd för användning av finska språket i kontakt med kommunen och i äldre- och i barnomsorgen.

Tierps kommuns skyldigheter:

- Service på finska
- Bemöta den enskilde på finska
- Tillgång till personal med kunskaper i finska
- Förskola helt eller till väsentlig del på finska - vårdnadshavare ska tillfrågas om de önskar plats i förskola på minoritetsspråket
- Äldreomsorg helt eller till väsentlig del på finska språket samt kulturen om någon i förvaltningsområdet önskar detta. Den som söker bistånd ska informeras om denna rätt.
- Kunskapshöjande insatser om sverigefinnar inom de kommunala verksamheterna.

Statsbidrag

Kommuner som ingår i ett förvaltningsområde får statsbidrag för att leva upp till minoritetslagens krav och för åtgärder för att främja och bevara finska språket och kulturen. Statsbidraget regleras i förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och:

- Ska användas till merkostnader med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen och till språkstödande åtgärder
- Ska föregås av kartläggning av behov
- Kartläggningen ska genomföras i samråd med den sverigefinska minoriteten⁴

Tierps kommun får ett (1) grundbelopp i statsbidrag à 660 000 kr per år. Länsstyrelsen i Stockholm är tillsynsmyndighet och varje år i februari ska en rapportering ske över kommunens användning av statsbidraget.

³ SCB, "Befolkningsstatistik Tierp: första, andra respektive tredje generationen sverigefinnar" (SCB, 20210224).

⁴ Riksdagsförvaltningen, "Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk Svensk författningssamling 2009:2009:1299 t.o.m. SFS 2019:1077 - Riksdagen", åtkomstdatum 08 februari 2021, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20091299-om-nationella-minoriteter_sfs-2009-1299.

Bakgrund

Att implementera Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kommunens verksamheter är ett långsiktigt och kontinuerligt arbete som kräver samarbete. För att lyckas med detta är det viktigt att förtydliga vilka mål som finns för verksamheterna. Dokumentet ska ange inriktning för att utveckla Tierps kommuns minoritetspolitiska arbete. Det innehåller långsiktiga mål, delmål, riktlinjer och åtgärder för att uppnå dessa mål. Dokumentet ska vara ett dynamiskt och levande verktyg i det dagliga arbetet med att skydda de lagstadgade rättigheterna och för att stärka de nationella minoriteternas ställning och ska årligen stämmas av i samband med årsredovisningen till uppföljningsmyndigheten, Länsstyrelsen i Stockholm.

Strategin för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde i Tierps kommun upprättas i enlighet med lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk där det i 2 kap 5 b § stipuleras att ”Kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Uppgifter om mål och riktlinjer som har antagits enligt första stycket ska på begäran lämnas till den myndighet som har uppföljningsansvar enligt 20 §” samt inkluderat de riktlinjer som föreslås i propositionen *En stärkt minoritetspolitik* (Prop. 2017/18:199).⁵

Strategi för kommunens minoritetspolitiska arbete ska arbetas fram i samråd med de nationella minoriteterna den sverigefinska minoriteten samt representanter från kommunens olika verksamheter. Därefter beslutas strategin av kommunstyrelsen.

Strategin gäller i tre år och återkopplingen till kommunstyrelsen sker i samband med årsredovisning.

Syfte och mål

Syftet med strategin för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde i Tierps kommun är att genom politiska beslut säkerställa kommunens efterlevnad av Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk genom att tydliggöra kommunens ansvar samt ansvarsfördelningen mellan olika verksamheter. Då Tierps kommun ingår i förvaltningsområdet för det finska språket avser den framtagna strategin att omfatta även den sverigefinska minoriteten specifikt.

Strategin syftar till att ge en helhetsbild av vad kommunen gör samt målen för de nationella minoriteterna från och med 2021 och framåt. Målet är att strategin ska bli ett verktyg för att underlätta arbetet för samverkan mellan kommunen och de nationella minoriteterna.

⁵ Regeringen och Regeringskansliet, ”En stärkt minoritetspolitik”, Text, Regeringskansliet (Regeringen och Regeringskansliet, 27 mars 2018), <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/03/prop.-201718199/>.

Tierps kommuns strategi för nationella minoriteter

Strategin behandlar/omfattar följande områden:

Strategin för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde i Tierps kommun struktureras efter minoritetslagens sju huvudområden för arbetet i förvaltningsområden för nationella minoriteter:

- Inflytande och delaktighet
- Information och myndighetsbemötande
- Främjande och synliggörande
- Förskola och viss annan pedagogisk verksamhet
- Äldreomsorg
- Mål- och riktlinjer
- Kartläggning och statsbidrag

Övergripande målsättning

Tierps kommun utvecklar sitt minoritetspolitiska arbete och i synnerhet arbetet med finskt förvaltningsområde för att tillgodose kommunens nationella minoriteters rättigheter. För att uppnå bästa möjliga resultat bör arbetet vara systematiskt och långsiktigt och målen ska vara tydligt relaterade till kommunens mål för hållbar utveckling⁶ samt Agenda 2030.

Samtliga kommunala verksamheter är medvetna om och arbetar i enlighet med lagkravet att skydda och främja det finska språket och kulturen och ge den sverigefinska minoriteten möjlighet att vara delaktiga i beslut som berör dem.

Tierps kommun ska sprida kunskap om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk bland politiker, kommunanställda och invånare i kommunen, samt informera om nationella minoriteters rättigheter i kommunen. Det är kommunens gemensamma uppgift att synliggöra det finska språket och kulturen och långsiktigt arbeta för att trygga det finska språkets ställning i kommunen med hjälp av konkreta insatser inom berörda kommunala verksamheter.

Tierps kommun ska:

- Aktivt arbeta för att se till att de nationella minoriteterna får information om sina lagstadgade rättigheter på ett tydligt och lättillgängligt sätt
- Aktivt arbeta för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur
- Aktivt arbeta för att ge nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem

⁶ Tierps kommun, "Tierps kommuns policy för en hållbar utveckling 2021", u.å.

Inflytande och delaktighet

§ 5 i Lag (2009:724) Förvaltningsmyndigheterna ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt att samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd enligt första stycket ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Utvecklingsområden:

- Utveckla mer effektiva samråds-/dialogformer med de nationella minoriteterna på tjänstemannanivå, verksamhetsnivå samt i möten med politisk representation

Information och myndighetsbemötande

§3 Kommuner och regioner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag.

§11 Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten

Utvecklingsområden:

- Tydliga, aktuella och tillgängliga informationskanaler
- Kompetenshöjning i finska hos personal
- Rekryteringsrutiner – tydliggöra att kunskaper i finska är en merit

Främjande och synliggörande

§4 I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Utvecklingsområden:

- Modersmålsundervisning nationella minoritetsspråk i grundskola och gymnasium
- Modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i förskola och annan pedagogisk verksamhet
- Kulturevenemang
- Riktlinjer för flaggning

Förskola och viss annan pedagogisk verksamhet

§17 Rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas förskola och viss annan pedagogisk verksamhet på finska, meänkieli eller samiska regleras i 8 kap. 12 a § och 25. Kap. 5 a § i skollagen (2010:800).

En hemkommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska. Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn ska tillfrågas om de önskar plats i sådan förskola.⁷

§4 I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.⁸

Utvecklingsområden:

- Kartläggning av språkkunskaper bland förskolepersonalen
- Kartläggning av efterfrågan på minoritetsspråk i förskolan tillsammans med minoriteten
- Samråd med föräldrar om verksamhetens organisering
- Information om rätten till förskola på minoritetsspråk

Äldreomsorg

§18 En kommun i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller delar av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska. Detsamma gäller kommuner utanför ett förvaltningsområde om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket.

Utvecklingsområden:

- Kartläggning av språkkunskaper bland äldreomsorgspersonalen
- Kartläggning av efterfrågan av äldreomsorg på minoritetsspråk
- Samråd med minoriteten om verksamhetens organisering
- Information om äldreomsorg på minoritetsspråk
- Minoritetsspråk och kultur (till exempel mat, litteratur och musik) inom äldreomsorgen

⁷ Riksdagsförvaltningen, "Skollag (2010:800) Svensk författningssamling 2010:2010:800 t.o.m. SFS 2021:452 - Riksdagen", åtkomstdatum 20 september 2021, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800.

⁸ Riksdagsförvaltningen, "Språklag (2009:600) Svensk författningssamling 2009:2009:600 - Riksdagen", åtkomstdatum 08 februari 2021, https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600.

Mål- och riktlinjer

§5b Kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Utvecklingsområden:

- Utgå och planera från minoritetslagstiftningens intentioner
- Sträva efter att integrera strategin i andra styrdokument om mänskliga rättigheter, demokratifrågor, social hållbarhet, folkhälsa och medborgardialoger

Kartläggning och statsbidrag

För kommuner i förvaltningsområden som mottar statsbidrag för merkostnader i samband med minoritetslagens tillkomst är kartläggning ett krav. Enligt §1 i förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska varje kommun tillsammans med nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska.⁹

Utvecklingsområden:

- Regelbunden behovskartläggning för användningen av minoritetsspråken
- Regelbunden kartläggning av språkkunskaper hos kommunanställda

Uppföljning

Kommunens minoritetsarbete följs upp regelbundet årligen genom dialog mellan målgrupperna och respektive verksamhet. I enlighet med kommunens gällande rutiner för verksamhetsuppföljning rapporteras utfall och måluppfyllelse i gällande verksamhetssystem.

⁹ Riksdagsförvaltningen, "Förordning (2009:1299)".

Referenser

- Treaty Office. "CETS 157 - Framework Convention for the Protection of National Minorities (Europarådets Ramkonvention)". Åtkomstdatum 26 maj 2021. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list>.
- Regeringskansliet, Regeringen och. "En stärkt minoritetspolitik". Text. Regeringskansliet. Regeringen och Regeringskansliet, 27 mars 2018. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/03/prop.-201718199/>.
- Riksdagsförvaltningen. "Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk Svensk författningssamling 2009:2009:1299 t.o.m. SFS 2019:1077 - Riksdagen". Åtkomstdatum 08 februari 2021. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20091299-om-nationella-minoriteter_sfs-2009-1299.
- Riksdagsförvaltningen. "Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk Svensk författningssamling 2009:2009:724 t.o.m. SFS 2019:938 - Riksdagen". Åtkomstdatum 26 maj 2021. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724.
- Riksdagsförvaltningen. "Skollag (2010:800) Svensk författningssamling 2010:2010:800 t.o.m. SFS 2021:452 - Riksdagen". Åtkomstdatum 20 september 2021. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800.
- Riksdagsförvaltningen. "Språklag (2009:600) Svensk författningssamling 2009:2009:600 - Riksdagen". Åtkomstdatum 08 februari 2021. https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600.
- SCB. "Befolkningsstatistik Tierp: första, andra respektive tredje generationen sverigefinnar". SCB, 20210224.
- Tierps kommun. "Tierps kommuns policy för en hållbar utveckling 2021", u.å.